

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
Факультет іноземної філології
Факультет історії і права

СХОДОЗНАВСТВО. АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*Матеріали доповідей
IV Міжнародної науково-методичної конференції
24 березня 2023 р.
Частина I*

Харків – 2023

<i>Жукова К.Є., Руда Н.В.</i> КИТАЙСЬКА ЛІТЕРАТУРА В УКРАЇНІ. ПРОБЛЕМИ СПРИЙНЯТТЯ В СУЧАСНОМУ СПІЛЬСТВІ.....	68
<i>Кретов П.В., Кретова О.І.</i> ФІЛОСОФСЬКІ КОНТЕКСТИ ТРИЛОГІЇ ЛЮ ЦИСІНЯ «ПАМ'ЯТЬ ПРО МИНУЛЕ ЗЕМЛІ».....	71
<i>Криворучко С.К.</i> КОНФЛІКТ ДОЧКА / БАТЬКОВ РОМАНІ СЕЙЄДА МОРТАЗА МОШФЕКА КАЗЕМІ «ЖАХЛИВИЙ ТЕГЕРАН».....	73
<i>Куліш М.О.</i> ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОМІЧНОГО ЖАНРУ СЯНШЕН.....	74
<i>Петрова Озель Л.П.</i> ЛІНГВОСТИЛІСТИКА ОРІЄНТАЛЬНИХ МОТИВІВ У ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТАХ ЛЕСІ УКРАЇНКИ Й АГАТАНГЕЛА КРИМСЬКОГО.....	76
<i>伊藤 孝恵</i> 博物館として見た三島由紀夫文学館の価値 (ЦІННІСТЬ ЛІТЕРАТУРНОГО МУЗЕЮ ЮКІО МІШІМИ).....	79
<i>Рогожа А.О.</i> ЖІНОЧІ ОБРАЗИ У РОМАНІ «ЖАХЛИВИЙ ТЕГЕРАН» М.-М. КАЗЕМІ.....	81
<i>Сошніков А.О.</i> СХІДНІ РЕЦЕПЦІЇ У ТВОРЧОСТІ Г. С. СКОВОРОДИ.....	83
<i>Тарасова Л.В.</i> ХУДОЖНІ ТРОПИ У РОМАНІ АЛАЯ “ПОРОЖНЯ ГОРА”.....	85
<i>Титов А.А</i> РОМАН П'ЄРА ЛОТІ «АЗІАДЕ» ЯК ДЖЕРЕЛО КРАЇНОЗНАВЧОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО СТАМБУЛ.....	87
<u>ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО</u>	
<i>Карпенко О.П., Скразловська І.А.</i> ТРУДНОЩІ ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ: ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ (НА МАТЕРІАЛІ ТУРЕЦЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНО-МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ).....	90
<i>Вілісова А.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ БЕЗЕКВІВАЛЕНТНОЇ ЛЕКСИКИ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ АЛАЯ «КОЛИ КУРЯВА СПАДЕ»).....	93
<i>Гуцуляк К.С.</i> АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМАТИКА ВІЙСЬКОВОГО ПЕРЕКЛАДУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА КИТАЙСЬКУ.....	96

5. 若月憲夫 (2021a) 「1章 博物館情報学の視座からみた展示」 若月憲夫 (編著) 『ミュージアム展示と情報発信』 樹村房.
6. 若月憲夫 (2021b) 「3章 コレクションと博物館展示」 若月憲夫 (編著) 『ミュージアム展示と情報発信』 樹村房.

ЖІНОЧІ ОБРАЗИ У РОМАНІ «ЖАХЛИВИЙ ТЕГЕРАН» М.-М. КАЗЕМІ

Рогожа Анна Олександрівна, здобувач третього освітнього рівня
Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди
Науковий керівник: д.ф.н., проф., С.К. Криворучко

На початку ХХ ст. у світовій літературі відбуваються зміни в зображенні жіночих образів у картині світу модерністських творів, які з іншого ракурсу розкривають і чоловічі образи. Жінки за своєю природою є багатограними. Дослідниця Джин Шиода Болен порівнює кожен жіночий образ з богинею: «Грецькі богині – це жіночі образи, які живуть у людській уяві вже більше трьох тисячоліть. Вони уособлюють жіночі наміри, в них втілені моделі поведінки, які історично не дозволялися жінкам» (*переклад тут і далі Рогожа А.*) (Bolen, 1984). Жінка може проявляти себе в абсолютно в різних сферах, а іноді може здаватися, що для неї не існує нічого неможливого. Підтвердженням цьому є сьогодення ситуація в нашій країні. Війна в Україні зробила сильнішими не тільки чоловіків, але і жінок також. Сьогодні жінки є сильними і сміливими як ніколи, і умови сьогодення не ламають їх, а навпаки – загартовують.

Сьогодні важко знайти сферу діяльності, в якій би не було жіночих посад; жінка має право займатись тим, чим бажає, але через довге панування патріархального устрою життя багатьох країн Європи і Сходу, жінка не мала можливості розкрити себе і свій потенціал, і до певного періоду їй не вдавалося вийти з тіні чоловіка.

«До питання жінки в літературі Сходу звертається В. Кирпиченко, досліджуючи еволюцію образу єгиптянки у романах Нагіба Махфузи. На матеріалі творів письменника, дослідник аналізує малопомітні зрушення в патріархальній свідомості єгиптян, перші ознаки руйнування традиційного сімейного устрою» (Сенчило, 2012). Тобто, ми можемо простежити еволюцію поступових змін пануючих настроїв суспільства. Проблема місця жінки, її прав і свобод починає лунає голосніше. Боротьба за права жінок викликає зацікавленість соціуму і поступово знаходить своє відображення в культурі, зокрема в літературі. Письменник Пітер Баррі зазначає наступне щодо «жіночого руху»: «Багато в чому цей рух був літературним від самого початку

свого існування»; .. «У цьому сенсі жіночий рух завжди був тісно пов'язаний з книжками й літературою.., тому феміністичну критику слід розглядати як один із найдієвіших способів впливу на щоденні вчинки і ролі» (Баррі, 2008).

Ми зосередимо увагу на появу жіночих образів в перській літературі, звернувшись до першого соціального роману «Жахливий Тегеран», який написав іранський письменник Сейєд Мортаза Мошфек Каземі в 1922 р. Згадаємо, як пише про це українська професорка і докторка наук Світлана Костянтинівна Криворучко: «Абсолютно кардинально новим для іранських творів було введення жіночих образів і розкриття їхнього проблемного існування в патріархальній культурі, з одного боку, та зображення національної ментальності в традиційній соціальній системі, яка взагалі знищує людину, не дає жити, з іншого» (Криворучко, 2022). Не можна не погодитись із зазначенням дослідниці, що осмислення жіночих образів роману й їх характеристик допоможе краще зрозуміти східну ментальність.

Треба згадати той факт, що письменник М.-М. Каземі був дуже зацікавлений і одночасно стурбований тим, що жіночим образам не знаходилося місця в культурі сходу, і першим гострим питанням для письменника стає відсутність жінки на сценах театрів. Його бентежить це *жіноче* питання, можливо тому він у романі «Жахливий Тегеран» розповідає про жахливе, скрутне становище жінок, які опинилися майже на самому дні.

Читач знайомиться з історіями різних жінок, кожна з якої не схожа одна на одну, у кожної власна, сумна історія. Письменник порушує проблему жінок-повій, які знаходяться у будинку розпусти: деякі через власні помилки, а деякі через провину чоловіків. Восьма частина роману була названа письменником «Рабині хворого кварталу», ніби він підкреслює що світ тих жінок є не просто жахливим, а хворим: «Ночами тут долітають до слуху перехожого звуки струн, бубна та спів жінок»; «Загалом, перехожий побачив би порядне неподобство: він побачив би, як з усіх боків поспішають у ці будинки юнаки та потворні люди похилого віку, витончені фоколі і старозавітні ахунди, а з воріт будинків виглядають жінки, знаками і жестами намагаючись залучити перехожого до себе» (Каземі, 1922). М.-М. Каземі не тільки вводить велику кількість жіночих образів до свого роману, він сміливо зображує їхнє скрутне положення, їхні проблеми, у багатьох випадках які були спричинені чоловіками і соціумом. І в цей же час, письменник майстерно підкреслює, що нікому (чоловікам в першу чергу) немає діла до жіночих проблем: «Крамарі цього кварталу були, мабуть, і глухі, і німи: на них не справляли жодного враження ні ці грубі жести, ні брудні слова» (Каземі, 1922).

Письменник створює роман, в якому голосно лунають різні жіночі проблеми, описано їхнє хитке положення в перському соціумі того часу;

здається, письменник бажає привернути увагу суспільства до проблем, до яких упродовж довгого часу воно було глухим і німим.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bolen, J. (1984). *Goddesses in Every woman*. S.F.: Harper&Row.
2. Сенчило, Н.О. (2012). Типологія жіночих образів у турецькій соціальній новелі першої половини ХХ століття. *Наукові записки. Серія «Філологічна»*. Випуск 27. КНУ ім. Т. Шевченка. С. 263-266.
3. Баррі, П. (2008). *Вступ до теорії: літературознавство та культурологія*. Переклад з англійської Ольги Погинайко. Київ: Смолоскип.
4. Криворучко, С.К. (2022). Одяг у романі С.-М.-М. Каземі «Жахливий Тегеран». *Волинська філологічна: текст і контекст*(33). С.237–249.<https://volyntext.vnu.edu.ua/index.php/volyntext/article/view/1024>
مرتضى مشفق كاظمی، یادکاریکت شب. تهران مخوف. ناشر آثار ریایر ارزش. تهران. ۱۳۴۰. ۲۹۰.

СХІДНІ РЕЦЕПЦІЇ У ТВОРЧОСТІ Г. С. СКОВОРОДИ

Сошніков Андрій Олександрович, доктор філософських наук, доцент
Харківська державна академія культури

Перші східні рецепції на Слобожанщині пов'язані з постаттю Григорія Савича Сковороди (1722-1794), який як відомо, мав почесне прізвище «мандрівного університету», а засновник Харківського університету Василь Назарович Каразін надавав славнозвісному філософу великого значення в розвитку освіти краю, стверджуючи, що «під чубом та в українській свитині ми мали свого Піфагора, Орігена та Лейбніца» (Каразін, 1900, с. 913).

Власне, сам славетний філософ мав східне коріння. Справа у тому, що мати Г. Сковороди, Пелагея Степанівна, у дівочтві Шангіреїва, походила з кримськотатарського роду Шангіреїв (інше написання – Шан-Гіреї). Більше того, приставка «гірей» вказує на приналежність носіїв цього прізвища до ханського роду Гіреїв, представники якого, будучи Чингізидами, тобто прямими нащадками Чингіз-хана, правили Кримом майже 400 років.

Початкову освіту Григорій здобував спершу в місцевого дядя в рідному селі Чорнухах, а пізніше в Чорнухинській церковнопарафіяльній школі. Потім, скоріше за все у 12 років, Г. Сковорода вступив до Київської академії і навчався у ній з перервами з 1734 по 1741 та з 1744 по 1745 рр. Втім, у біографії Сковороди все неоднозначно та суперечливо, і в списках вихованців академії він не значився.

Вступивши до академії, Г. Сковорода згідно даних, наведених харківським професором Густавом Гессом да Кальве, «зайнявся ревно